

2022-05-25
N2022/01282**Näringsdepartementet**Forskningsrådet för miljö, areella
näringar och samhällsbyggande
Box 1206
111 82 Stockholm

Uppdrag att genomföra en internationell utvärdering av svensk förvaltning av europeisk ål

Regeringens beslut

Regeringen ger Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) i uppdrag att genomföra en internationell utvärdering av svensk förvaltning av den europeiska ålen. Formas ska anlita ett antal forskare till en oberoende vetenskaplig panel för att genomföra utvärderingen.

Myndigheten ska senast 31 december 2024 lämna en slutredovisning av uppdraget innehållande en rapport på svenska och engelska med tillhörande utvärdering till Regeringskansliet (Näringsdepartementet med kopia till Miljödepartementet).

Skälen för regeringens beslut

Den svenska ålförvaltningen utgörs främst av den nationella förvaltningsplanen för ål (Jo2008/3901). Planen baseras på rådets förordning (EG) nr 1100/2007 av den 18 september 2007 om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål (ålförordningen), som bland annat sätter ett mål för återhämtningen av ålen. Förvaltningsplanerna ger medlemsstaterna långtgående möjligheter att anpassa åtgärderna efter lokala och nationella förutsättningar och utmaningar. Detta har inneburit flexibilitet, men medför också en svaghet då de nationella planerna inte har varit samordnade med andra nationella förvaltningsplaner.

Mot bakgrund av Internationella havsforskningsrådet ICES rekommendationer och kommissionens slutsatser bedömer regeringen att det finns ett behov att utvärdera de svenska åtgärderna i förvaltningsplanen, i

synnerhet utsättningar, inklusive förflyttning för utsättning (trap and transport), icke-fiskerirelaterade åtgärder och minskad fiskeridödlighet. För att kunna utvärdera frågorna utan kopplingar till svensk eller europeisk ålförvaltning behöver en oberoende vetenskaplig panel anlitas. Även de svenska forskningsinsatser som gjorts på ål, främst av Sveriges lantbruksuniversitet, behöver belysas för att se om dessa i tillräckligt hög grad fångat in hela kunskapsbehovet samt om de slutsatser Sveriges lantbruksuniversitet presenterat avseende hur stor del av de utvandrande ålarna som svenskt fiske tar upp ska ses i förhållande till ICES uppgifter. Forskare från Asien, Australien eller Nordamerika kan vara aktuella för uppdraget.

Bakgrund

Den svenska förvaltningsplanen godkändes av kommissionen i september 2009. Såväl de nationella förvaltningsplanerna som ålförordningen har tidigare utvärderats. ICES konstaterade 2013 att flera länder inte rapporterat in efterfrågade data (detta omfattade inte Sverige) varför bidraget till beståndets återhämtning är omöjligt att uppskatta på internationell nivå. Det medför även att det är svårt att utvärdera åtgärderna individuellt eller i ett sammanhang. Havs- och vattenmyndigheten drog slutsatsen i sin rapport från 2015 att den svenska förvaltningsplanen inte behöver revideras men att regeringen bör överväga att verka för en revidering av nuvarande ålförordning mot bakgrund av de utpekade bristerna i rapportering, internationell koordinering och svårigheten att fastställa effekterna av nationella åtgärder. Kommissionen har genomfört en andra extern utvärdering av ålförordningen som publicerades i februari 2020 (Commission staff working document, executive summary of the evaluation of Council Regulation (EC) No 1100/2007 of 18 September 2007 establishing measures for the recovery of the stock of European eel SWD (2020) 36 final). Kommissionen konstaterar i sin sammanfattning att ålförordningen fortfarande är relevant och i princip lämplig för ändamålet som ett instrument för att hjälpa det europeiska ålbeståndet att återhämta sig. Den säkerställer att förvaltningen kan tillämpas i ålens alla livsstadier och gör det möjligt att ta itu med både fiske och påverkan som inte är fiskerirelaterade. Utvärderingen konstaterar samtidigt att ålen inte visar tecken på återhämtning trots långvariga åtgärder. Bara Irland, det enda land som helt stängt både yrkes- och fritidsfisket efter ål, har uppnått ålförordningens mål om 40 procent av utvandring av blankål. Ålförordningens framgång med att säkerställa återhämtningen av den

europiska ålen är fortfarande långt ifrån säker, eftersom det är allmänt erkänt att återhämtningen av den europeiska ålen kommer att ta många decennier. I detta avseende konstaterar kommissionen att det behövs större fokus på åtgärder som inte är fiskerirelaterade för att genomföra ålförordningen.

Genom budgetpropositionen för 2022 anvisades 3 miljoner kronor för 2022 till anslag 1:5 *Miljöforskning* för insatser för internationell utvärdering av svensk ålförvaltning inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. För 2023 och 2024 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp. I regleringsbrevet för Naturvårdsverket framgår att medlen ska betalas ut till Formas.

På regeringens vägnar

Anna-Caren Säterberg

Magnus Andersson

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Miljödepartementet /NM